

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ- ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

ΜΑΘΗΜΑ: ΧΗΜΕΙΑ

ΤΑΞΗ: Γ΄

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 27.05.2019

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ώρες (Χημεία + Βιολογία)

ΟΔΗΓΙΕΣ :

- Το εξεταστικό δοκίμιο της Χημείας αποτελείται από έξι (6) σελίδες.
- Να απαντήσετε **ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ** του εξεταστικού δοκιμίου.
- Να γράψετε με μπλε μελάνι.
- Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή ταινίας.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Χημικά στοιχεία	Σθένος
Na, K, H, F, Cl, Br	1
Mg, Ca, Zn, Cu, O, S	2
Al, N	3
C	4
Πολυατομικά ιόντα: NH_4^+ , OH^- , NO_3^- , CO_3^{2-} , SO_4^{2-} , PO_4^{3-}	

ΜΕΡΟΣ Α΄: Ερωτήσεις 1-3

Να απαντήσετε στις ερωτήσεις 1-3.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με δύο (2) μονάδες.

Ερώτηση 1

Να ονομάσετε τις πιο κάτω χημικές ενώσεις:

(μ.4x0,5)

ZnBr_2 : **Βρωμιούχος ψευδάργυρος**

H_2SO_4 : **Θειικό οξύ**

Fe_2O_3 : **Οξείδιο του σιδήρου (III)**

CO: **Μονοξείδιο του άνθρακα**

Ερώτηση 2

Δίνονται τέσσερα υδατικά διαλύματα και η τιμή του pH τους στους 25°C αντίστοιχα.

Διάλυμα	Δ1	Δ2	Δ3	Δ4
Τιμή pH	13	7	1,2	4

Να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

(μ.4x0,5)

α) Ποιο από τα πιο πάνω διαλύματα είναι το πιο όξινο; **Δ3**

β) Τι χρώμα θα πάρει ο δείκτης φαινολοφθαλεΐνης, όταν προσθέσουμε 2-3 σταγόνες στο διάλυμα Δ1; **Κόκκινο**

γ) Ποιο/α από τα πιο πάνω διαλύματα έχει/ουν πλήθος H^+ < πλήθος OH^- ; **Δ1**

δ) Τι θα συμβεί στο pH του διαλύματος Δ4 (θα αυξηθεί, θα μειωθεί ή θα παραμείνει το ίδιο), αν προσθέσουμε μικρή ποσότητα από το διάλυμα Δ2; **Θα αυξηθεί**

Ερώτηση 3

Να συμπληρώσετε τον πιο κάτω πίνακα γράφοντας:

α) τους χημικούς τύπους των ενώσεων που προκύπτουν από τους συνδυασμούς που θα κάνετε. (μ.4x0,25)

β) την κατηγορία στην οποία ανήκουν οι χημικές ενώσεις που σχηματίζονται. (μ.4x0,25)

	Al^3	Κατηγορία (Οξύ, βάση, άλας, οξείδιο)
O^2	Al_2O_3	Οξείδιο
SO_4^{2-}	$Al_2(SO_4)_3$	Άλας
OH^-	$Al(OH)_3$	Βάση
PO_4^{3-}	$AlPO_4$	Άλας

ΜΕΡΟΣ Β΄: Ερωτήσεις 4-5

Να απαντήσετε στις ερωτήσεις 4-5.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες.

Ερώτηση 4

A. Σε 3 δοκιμαστικούς σωλήνες **X**, **Ψ** και **Z** που περιέχουν διάλυμα υδροχλωρικού οξέος προσθέτουμε διαδοχικά:

- Στον δοκιμαστικό σωλήνα **X** μικρό κομάτι ταινίας μαγνησίου
- Στον δοκιμαστικό σωλήνα **Ψ** μικρή ποσότητα μαγειρικής σόδας
- Στον δοκιμαστικό σωλήνα **Z** 2-3 σταγόνες βρομοθυμόλης και διάλυμα υδροξειδίου του νατρίου μέχρι ο δείκτης να γίνει πράσινος

α) Να γράψετε 2 παρατηρήσεις που θα κάνετε στον δοκιμαστικό σωλήνα **X**: (μ.1)

- Αφρισμός/ Παραγωγή άχρωμου αερίου
- Ο σωλήνας θερμαίνεται
- Το μέταλλο αντιδρά όλο/ πλήρως

β) Σε ποιον σωλήνα ελευθερώνεται αέριο το οποίο έχει την ιδιότητα: (μ.1)

- i) να θολώνει το διαυγές ασβεστόνερο; **Ψ**
- ii) να καίγεται εκρηκτικά; **X**

γ) Στον δοκιμαστικό σωλήνα **Z**: (μ.1)

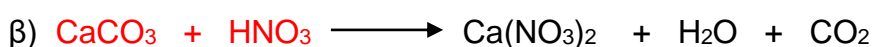
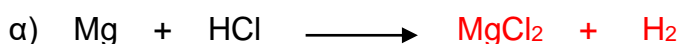
- i) να ονομάσετε τις ουσίες που σχηματίζονται:

Χλωριούχο νάτριο + Νερό

- ii) ποια είναι η σχέση του πλήθους H^+ με το πλήθος OH^- στο τέλος της αντίδρασης;

πλήθος H^+ = πλήθος OH^-

B. Να συμπληρώσετε τις πιο κάτω αντιδράσεις με χημικούς τύπους: (μ.1)

Ερώτηση 5

Δίνεται πιο κάτω μέρος του περιοδικού πίνακα. Τα γράμματα που δίνονται δεν είναι τα πραγματικά σύμβολα των χημικών στοιχείων.

A																	T
														Λ	Z		
B	Δ												Θ	M	X	Σ	
Γ	E													Φ	Π		

A. Με βάση τον πιο πάνω περιοδικό πίνακα να επιλέξετε και να γράψετε το χημικό στοιχείο που: (μ.6x0,5)

α) βρίσκεται στην 3η περίοδο και στην VI κύρια ομάδα του περιοδικού πίνακα: **M**

β) έχει τον μικρότερο ατομικό αριθμό: **A**

γ) ανήκει στα αλογόνα και βρίσκεται στην δεύτερη περίοδο: **Z**

δ) έχει ηλεκτρονική δομή 2.8.5: **Θ**

ε) έχει παρόμοιες ιδιότητες με το στοιχείο Γ: **B**

στ) ανήκει στις αλκαλικές γαίες και έχει τρεις στιβάδες: **Δ**

B. α) Να γράψετε τα χημικά στοιχεία που έχουν ατομικούς αριθμούς που διαφέρουν κατά μία μονάδα (1) και ανήκουν σε **διαφορετικές** περιόδους: **Σ, Γ** (μ.0,5)

β) Να **υπολογίσετε** τον ατομικό αριθμό του χημικού στοιχείου που ανήκει στα ευγενή αέρια και έχει τον ίδιο αριθμό στιβάδων με το χημικό στοιχείο **B**: (μ.0,5)

Το B βρίσκεται στην 3^η περίοδο άρα έχει 3 στιβάδες.

Ανήκει στα ευγενή αέρια άρα έχει 8 ηλεκτρόνια στην εξωτερική στιβάδα.

Ηλεκτρονική δομή: 2.8.8 άρα 18 ηλεκτρόνια.

18 ηλεκτρόνια = 18 πρωτόνια άρα Z= 18

Ατομικός αριθμός μ.0,25

Υπολογισμοί μ.0,25

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Να απαντήσετε την ερώτηση 6.

Η ορθή απάντηση βαθμολογείται με 6 μονάδες.

Ερώτηση 6

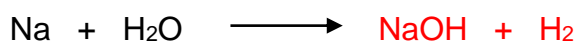
A. Σε γυάλινη λεκάνη που περιέχει αποσταγμένο νερό προσθέτουμε μικρό κομμάτι νατρίου.

α) Να γράψετε τρεις παρατηρήσεις που θα κάνετε: (μ.1,5)

- i) Επιπλέει στο νερό
- ii) Γίνεται σφαιρίδιο
- iii) Στριφογυρίζει/ στροβιλίζεται στην επιφάνεια του νερού
- v) Φυσαλλίδες
- vi) Το μέταλλο αντιδρά πλήρως
- vii) Αναφλέγεται με κίτρινη φλόγα

β) Να συμπληρώσετε με **χημικούς τύπους** και **λεκτικά** τις πιο κάτω χημικές αντιδράσεις:

(μ.1)

γ) i) Τι χρώμα θα αποκτήσει ο δείκτης στο πιο πάνω διάλυμα, αν προσθέσουμε σε αυτό 2-3 σταγόνες βάμματος του ηλιοτροπίου; **Μπλε** (μ.0,25)

ii) Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. (μ.0,25)

Το διάλυμα είναι βασικό/ παράγεται βάση και ο δείκτης παίρνει χρώμα μπλε σε βασικό διάλυμα.

δ) Τι τιμές θα μπορούσε να έχει το pH του διαλύματος; **$7 < \text{pH} \leq 14$** (μ.0,25)

ε) Να αναφέρετε σε ποιο υγρό φυλάγεται το νάτριο και να εξηγήσετε γιατί. (μ.0,5)

Πετρέλαιο/ Υγρή παραφίνη. Το νάτριο είναι πολύ δραστικό μέταλλο και αντιδρά πολύ έντονα με το οξυγόνο του ατμοσφαιρικού αέρα.

B. α) Να γράψετε δύο φυσικές ιδιότητες του νατρίου. (μ.1)

Στερεό/ αργυρόχρωμο/ μαλακό/ χαμηλό Σ.Τ. / Πυκνότητα μικρότερη από του νερού/ Πυκνότητα μεγαλύτερη από του υγρού φύλαξης

β) Τι χρώμα θα δείτε στον ουρανό όταν σκάσει πυροτέχνημα που περιέχει K_2CO_3 ; (μ.0,25)

Μωβ/ ιώδες/ λιλά

Γ. Τα άνθη ενός λουλουδιού αλλάζουν χρώμα ανάλογα με το pH του εδάφους.

Σε όξινα εδάφη είναι κόκκινα, ενώ σε βασικά είναι μπλε. Το έδαφος που θα φυτέψουμε το λουλούδι έχει $pH > 7$.

Διαθέτουμε:

- Ασβεστόλιθο (βασικός χαρακτήρας)
- Κομπόστ από λαχανικά και φύλλα (όξινος χαρακτήρας)

α) Ποιο από τα παραπάνω θα προσθέσουμε στο χώμα για να έχουμε κόκκινα άνθη; (μ.0,5)

Κομπόστ από λαχανικά και φύλλα

β) Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας. (μ.0,5)

Το κομπόστ είναι όξινο και γίνεται αντίδραση εξουδετέρωσης και το pH μειώνεται

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

Εισηγήτριες:

Μαρία Ψαθά, Β.Δ.

Ευανθία Μηνά

Ο Διευθυντής

.....

Χρίστος Ζαντήρας